

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І ПІДПРИЄМНИЦТВА

АСПЕКТИ СТАБІЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ РИНКОВИХ ВІДНОСИН

Матеріали V Міжнародної
науково-практичної конференції
19-20 травня 2011 року

Частина 1

Умань 2011

МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ АГРОХОЛДИНГІВ В УМОВАХ РИНКУ

Постановка проблеми. Процеси, що відбуваються, у сферах реального сектору економіки, комунікацій, торгівлі, рухи потоків прямих і портфельних інвестицій в світовій та фінансовій системі зумовлюють перетворення господарської системи в основі чого лежить концентрація капіталів у єдиний, цілісний організм – світове господарство. Економічний простір стає єдиним полем для підприємництва, коли географія розміщення продуктивних сил, галузева структура інвестицій виробництва, системи збуту являють собою не просто певний рівень інтернаціоналізації відтворювального процесу, а вищу його фазу – глобалізацію.

В умовах зростаючого попиту на продукти харчування у світі і глобалізації аграрних ринків в сільському господарстві України, розпочалися процеси концентрації капіталу та формування на цій основі агрохолдингів. Ініціаторами створення інтегрованих структур, як правило, є переробні підприємства. В даний час у сільському господарстві працює понад 60 агрохолдингів, які на умовах оренди обробляють близько 24% ріллі України [2]. Важливим є вивчення діяльності вертикально інтегрованих формувань в контексті подальшого розвитку аграрного сектору економіки та розробки механізму їх взаємовідносин з іншими суб'єктами господарювання.

Результати досліджень. Розвиток організаційно-правових форм господарювання в сучасних умовах відбувається під впливом апробації різноманітних закордонних моделей, які в переважній більшості орієнтовані на розвиток фермерських господарств і не враховують особливостей розвитку великотоварного виробництва, яке традиційно розвивалось на цих територіях. Протягом майже двадцяти років трансформаційних процесів, що

характеризувались розукрупненням великих підприємств та пошуком оптимальної моделі розвитку, в сільськогосподарському виробництві посилились інтеграційні процеси та почали формуватись великі за масштабом агропромислові об'єднання. Такі об'єднання, як правило охоплюють виробництво, переробку та реалізацію готової продукції.

Визначальною особливістю вертикально інтегрованих об'єднань є те, що вони мають вигляд так званого „агропромислового ланцюга”. У загальному вигляді агропромисловий ланцюг – це узгоджена діяльність всіх учасників, що створюють додаткову вартість, починаючи від виробництва сировини і до готової продукції (послуг), доставленої до кінцевого споживача.

В умовах світової кризи трансформація системи господарських зв'язків «постачальник-виробник-споживач» в інтегровані логістичні ланцюги, дозволить знизити витрати на взаємодію учасників ланцюга між собою і з кінцевими споживачами. Створення транспортного коридору з урахуванням наявності маршрутів дозволить оптимізувати транспортні потоки і знизити витрати на їх організацію. Слід зазначити, що витрати на планування та організацію вантажоперевезень становлять 20-30% кінцевої вартості товару [3].

Для українських підприємців такі об'єднання в даний час особливо важливі, оскільки сприяють входженню до світової економічної системи, прискореному досягненню необхідного рівня конкурентоспроможності. З точки зору оптимізації оподаткування, об'єднання кількох юридичних осіб в концерн (холдингову структуру) або фінансово-агропромислову групу є найбільш ефективним і поширеним у вітчизняній практиці.

Механізм створення таких інтегрованих об'єднань, як зазначає Ю. О. Нестерчук, „передбачає послідовне здійснення низки етапів, відповідно до цілей та зовнішніх умов інтегрування, зокрема: визначення мети та обґрунтування цілей інтегрованого формування; визначення потенційних учасників, їх функцій та завдань; вибір варіанту організаційного оформлення аграрно-промислового об'єднання та виробничо-господарських взаємодій між

його учасниками; побудова організаційно-економічної моделі інтегрованої структури, її матеріальної, кадрової та нормативно-правової основи” [2, с.197].

Ядром організаційної моделі агропромислового формування є керуюча (материнська) компанія, яка здійснює управління та координує його діяльність. Складовими такого формування є безпосередньо сільськогосподарські та переробні підприємства та організації оптово-роздрібною торгівлі. Досить часто елементом агропромислового об'єднання є логістичні центри, іноді можуть бути постачальники та підрядчики матеріально-технічних ресурсів.

Для економіки України характерним є посиленням конкуренції на ринку товарів і послуг, як за рахунок розвитку вітчизняних господарських структур, так і завдяки проникненню іноземних підприємств. Сучасна ринкова економіка характеризується високою мірою ризиків пов'язаних з непередбачуваністю поведінки суб'єктів зовнішнього середовища. Така ситуація вимагає від організацій і підприємств пошуку шляхів удосконалення ефективності їх функціонування і підвищення конкурентоспроможності.

Висновки. Створення інтегрованих структур є моделлю подальшого розвитку агропромислового комплексу України, що дозволить вивести його на якісно нову траєкторію стабільного, високоефективного та конкурентоспроможного функціонування і вирішити пріоритетні завдання, а саме: продовольчу проблему, досягнути раціональних норм споживання основних продуктів харчування усіма верствами населення країни, збільшити експортний потенціал вітчизняного АПК.

Література

1. Базаев Ю.И. Основные принципы и направления повышения эффективности деятельности агрохолдингов / Ю. И. Базаев // *Фундаментальные исследования*. – 2006. – № 11 – С. 55-57.
2. Нестерчук Ю.О. Інтеграційні процеси в аграрно-промисловому виробництві / Ю.О. Нестерчук. – Умань: видавець «Сочінський», 2009. – 372 с.
3. Макаренко П. М. Моделі аграрної економіки / П. М. Макаренко – К.: ННЦ ІАЕ УААН, 2005. – 680.

4. Данкевич А. Є. Особливості розвитку земельних відносин в умовах концентрації землекористувань / А. Є. Данкевич // Землеустрій і кадастр. – 2011. – № 2. – С. 34–39
5. Данкевич А. Є. Роль агрохолдингів у соціальному розвитку села / А. Є. Данкевич // Агросвіт. – 2011. – № 12. – С. 30–35
6. Данкевич А. Є. Удосконалення земельних відносин в аграрній сфері / А. Є. Данкевич // АгроІнКом. – 2007. – № 5–6. – С. 120–122
7. Данкевич А. Є. Напрями удосконалення орендних земельних відносин у контексті розвитку агрохолдингів / А. Є. Данкевич // Землеустрій і кадастр. – 2011. – № 1. – С. 21–28
8. Данкевич А. Є. Еколого-економічні аспекти використання сільськогосподарських угідь в умовах приватної власності та ринкових відносин / А. Є. Данкевич // Землевпорядний вісник. – 2011. – № 6. – С. 26–29
9. Наукові основи агропромислового виробництва в Зоні Полісся і Західного регіону України / Редкол.: М.В. Зубець (голова) та ін. – К.: Логос, – 2010. – 944 с.